

Hiyerarşiden harmoniye

RAŞİT MUTLU

İnsanlık varoluşundan bu yana çevresiyle olan sözleşmesini kendi belirlediği kategorilere, düzene ve kurduğu üstünlük ilişkisine göre tanımladı. İsimlendirilen ilk ağaçtan, evcilleştirilen ilk hayvana kadar bitmek bilmeyen bir iktidar mücadelesi içinde kurulan medeniyetin beraberinde getirdiği katı, kuralcı ve çoğu zaman yıkıcı düzen ise belki de sanatın ilk günden beri hem en büyük düşmanı hem de ilham kaynağı oldu. Tarihin farklı anları her daim sanatsal yaratının ayrılmaz parçaları olsa da bir sanatçının üretiminde dünyanın tarihsel gelişimine tanık olabilmek her zaman karşılaşılabilen bir durum değil.

İlk sergisinden bu yana geçen yedi yıllık süreçte Ali Alışır, "Sanal Bedenler", "Sanal Mekanlar", "Sanal Savaşlar" ve "Sanal Manzaralar" serileriyle en geniş anlamıyla tarihin akışına tanık olmuştur. Kendi deyimiyle "Bedenin var edilmesi, o beden bir mekanla özdeşleşmesi, sonra beden mekanını terk edip savaşma sürecine girmesi, oradan da savaşmayı bırakıp manzaralara yani doğaya kendini bırakması" şeklinde gelişen değişimin olgunluk seviyesine ve bir nevi doyuma ulaştığını söylemek mümkün.

Soyut olana geçiş

Bununla birlikte Alışır'ın bir binadan savaş araçlarına, günlük yaşamın parçalarını şekillendiren altyapılarla olan planlı ve akılcı hesaplaşmasının açıkça gözlemlenebildiği bir yaratıcı dönemde olduğu da öne sürülebilir.

Ali Alışır'ın Bozlu Art Project'te 6 Eylül'de açılan yeni sergisi "Cosmos" da ise adeta önceki serilerde yaratılan hiyerarşilerin önce bozumuna ve yıkımına ardından da aslında hep birmişlercesine yeniden bir araya gelişlerine tanık oluyoruz. Üretim süreci olarak materyal evrenden soyut olana geçişi ifade eden sergi, aynı zamanda bilinçli ve ince hesaplamaların ardından gelen 'oluş' sürecine geçişin de başlangıcını imliyor.

Örneğin sanatçının "Sanal Mekanlar" serisindeki mimari öğelerin altından geçen entegre devreler gözle görülemeyen (ya da varlığı unutulmuş) sistemlerin aslında materyal olanı var ettiğini hatırlatırken, "Cosmos" serisiyle birlik-

te sözü geçen alt-üst ilişkileri kırılıyor ve hem birbirini var eden hem de birbirinin parçası olan kozmosun farklı öğeleri bir harmoni oluşturuyor. Bu yeni yaratım süreci içerisinde bir adım geriden bütün olarak görülen her eser, yakından bakıldığında kendisini meydana getiren parçaları birer birer ele vermeye başlıyor. Sıradan şehir ve insan manzaralarından, DNA sarmallarına ve kozmik modellemelere uzanan birliktelik olabildiğine rastlantısal olmasına rağmen, eserlerdeki ahenk en küçük parçasından en kavranamaz büyüklüklere kadar evrensel düzeyde bir bağ kuruyor.

Cüretkar bir ifade

Göze çarpan bir diğer nokta da sanatçının yine önceki serilerinde öne çıkan steril beyaz zeminin yerini koyu siyah renge bırakması. Evrenin ortaya çıktığı ilk andan bu yana akıl, ışık ve bilgi ile ilişkilendirilen böylesine güçlü bir metaforun "Cosmos" serisinde terk edilmesinin Alışır'ın pratiği açısından önemli bir dönüm noktası olduğunu iddia etmek hiç de zor değil. Diğer yandan en ufak yoruma dahi yer bırakmamak üzere tasarlanmış beyaz bir küp olan sergi mekanının aksine kullanılan siyah cüretkar bir ifade de kazanıyor ve sergi boyunca yaratılmak istenen bütünlük hissini temel taşlarından biri haline geliyor.

Ağırlıklı olarak mono printlerden oluşan sergide iki video yerleştirme de kurguya yeni bir boyut katıyor. Sergi alanının sonunda kendine özgü, karartılmış bir alan içinde tavana yansıtılan ilk videoda nöronlara, alyuvar hücrelerine, bir cenine, gezegenlere ait görüntüler ve sesler eşlik ediyor.

Durmaksızın akan video izlenirken hangi andan başlanırsa başlansın sonsuz bir tekrar içinde olduğu gözlenebiliyor, sergideki diğer eserlerde de görüldüğü üzere önce neyin var olduğu ya da neyin bir diğerine sebep olduğu soruları anlamını yitiriyor. Geriye kalansa nerede başladığı ya da bittiği anlaşılmayan belki de önemli olmayan bir deneyim. Alışır her ne kadar Cosmos ile analitik olmaktan öte duygularıyla yol almaya başlamış olsa da Bozlu Art Project'te 20 Ekim tarihine kadar görülebilecek sergi bu anlamda sonuna gelinmiş bir seyahati değil yeni çıkılan bir yolu temsil ediyor.

rasit@mutlu.info.tr